

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Концепція реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25.11.2016 № 1252
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (Дата звернення 18.03.2017)
3. Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції: Наказ МВС України від 24.12.2015 № 1625 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16> (Дата звернення 21.03.2017)
4. Про затвердження Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2017 році: Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.10.16 № 1236 URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/9990 (Дата звернення 24.03.2017)
Надійшла до редколегії 20.03.2017

СОКУРЕНКО В. В. КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ В СИСТЕМЕ МВД УКРАИНЫ

Анализируются организационные и нормативные основы реформирования высшего образования в системе Министерства внутренних дел. Исследованы особенности построения системы профессионального образования работников Национальной полиции Украины.

Ключевые слова: полиция, образование, Министерство внутренних дел, высшие учебные заведения

SOKURENKO V. V. THE CONCEPTUAL FRAMEWORK OF EDUCATIONAL REFORM IN THE MINISTRY OF INTERIOR OF UKRAINE

The report examines the institutional and regulatory framework for reforming higher education at the Ministry of Internal Affairs. Features of construction system of professional education of the National Police of Ukraine are investigated.

Keywords: police, education, Ministry of Internal Affairs, higher education institutions

УДК 342.9:314.15

О. С. ТИМОЩУК,

студентки 5 курсу 2 групи слідчо-криміналістичного інституту
Національного Юридичного Університету України ім. Ярослава Мудрого

Науковий керівник: **Л. П. Коваленко,**

доктор юридичних наук, професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності

Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМА НЕОБХІДНОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ НЕОБХІДНІСТЬ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Досліджується питання проблеми реформування поліцейської освіти в Україні та основних проблем оновлення суспільних вимог до поліції. Визначаються шляхи здійснення

реформи професійної освіти працівника поліції та місце відомчих навчальних закладів МВС у нових умовах.

Ключові слова: професійна освіта, реформування, підготовка працівника поліції.

Основною проблемою поліцейської освіти залишається давно назріла потреба реформування відомчих вищих навчальних закладів, які підпорядковані МВС. Якщо у період здобуття нашою державою незалежності, згадані заклади так чи інакше відповідали потребам тогочасної міліції як мілітаризованого і репресивного державного органу, то на сьогодні радикальним чином змінилися багато істотних факторів: оновилися суспільні вимоги до поліції та цілей і цінностей у її діяльності.

Крім того, згідно з законодавством, наявність вищої юридичної освіти потрібна далеко не всім поліцейським. Тому завдання реформи поліцейської освіти повинно стояти не у ракурсі мети, надати спеціальними відомчими вишами якомога більшої кількості поліцейських вищої юридичної освіти протягом навчання тривалістю у 5 років, а у визначенні механізмів і способів для передання поліцейським конкретних знань, вмінь та сукупності практичних навичок для безпосереднього застосування у професії у рамках інтенсивного курсу навчання (або курсу підвищення кваліфікації) від 6 місяців до 1 року.

У загальному плані діяльність відомчих «поліцейських» ВНЗ мало чим відрізняється від звичайних навчальних закладів. При цьому переважна більшість викладачів всіх вишів МВС мають звання поліцейських. У свою чергу, випускники вишів, які навчалися за рахунок державного бюджету, зобов'язуються служити у поліції протягом трьох років після завершення навчання. Крім того, під час навчання студенти цих вишів часто користуються поліцією для охорони громадського порядку на заходах з великою кількістю людей.

У зв'язку з викладеними обставинами, виникає декілька логічних запитань: 1) наскільки обґрунтованими є витрати грошей платників податків на утримання персоналу та майна такої значної кількості відомчих «поліцейських» вищих навчальних закладів при МВС; 2) яка система поліцейської освіти є найбільш оптимальною в умовах реформи, і де місце в цій системі вказаних відомчих вищих навчальних закладів при МВС.

З самого початку слід чесно визнати, що для роботи у поліції у широкому сенсі цього слова підходить будь-яка якісна вища юридична освіта, отримана у будь-якому вищому навчальному закладі. Для того, щоб надати здібному кандидату на посаду поліцейського, який перед цим успішно пройшов конкурсний відбір, знання про певні специфічні нюанси у галузі його майбутньої діяльності, достатньо проходження ним спеціального інтенсивного курсу навчання у поліцейському закладі професійної підготовки від шести місяців до одного року.

Невідповідність сучасним реаліям існуючої відомчої освіти у сфері поліцейської діяльності є настільки очевидною, що повідомив А. Аваков у перспективі поліцейська освіта складатиметься з двох ступенів — професійної школи та вищої освіти. *«Умовно кажучи, професійна школа поліцейського — це одне, а вища освіта — це інше. Можна пройти спочатку професійний шлях підготовки, потім послужити в патрулі, а після закінчити ВНЗ і вирости до шефа поліції»*, — повідомив Аваков. Також Міністр очікує, що зважаючи на міжнародну практику, рядовий поліцейський не обов'язково повинен мати вищу освіту. А головне — більшість міліцейських вищих навчальних закладів буде ліквідовано.

У свою чергу, Глава Нацполіції Х. Деканоїдзе зазначила, що разом з міжнародними донорами працює зараз над створенням поліцейської академії для професійної підготовки патрульних, дільничних та слідчих.

Але зазначені цитати високопосадовців оминули необхідність корегування самого фундаменту поліцейської освіти, а саме: зміну змісту *ст. 72 Закону «Про Національну поліцію»*, де виписана надмірно складна та витратна для Державного бюджету система професійного навчання поліцейських, яка, тим не менш, діє на сьогодні.

У самих загальних рисах озвучений Міністром напрям реформування поліцейської освіти є вірним, але він потребує значного уточнення та розвитку.

Звісно, обов'язковою умовою структурних модифікацій, є не проста зміна назв, а створення всіх передумов для надання актуальних знань і практичних навичок, які потрібні поліцейському безпосередньо при виконанні обов'язків, на принципово новому рівні викладання. Це потребує, у свою чергу, також переатестації наявного науково-педагогічного кадрового складу всіх перелічених закладів, істотного скорочення кількості викладачів, оголошення відкритого конкурсу на вакантні науково-педагогічні посади, запрошення до участі у викладанні відомих вітчизняних та іноземних тренерів, експертів та досвідчених поліцейських, а також підвищення матеріального забезпечення викладачів. Це є великою проблемою на даний час і взагалі.

Що дасть суспільству реалізація вказаних реформаторських кроків?

На думку головного експерта Бориса Малишева, встановлення конкурентної заробітної плати поліцейським сприятиме тому, що найкращі випускники різних ВНЗ будуть змагатися на відкритому конкурсі за вакантні посади в поліції. Нацполіція отримає мережу навчальних закладів, метою яких буде формування практичних професійних знань поліцейських, а не надання денної та заочної вищої освіти по різних спеціальностям, та ще і з «бізнесовим акцентом». Буде особлива потреба у підготовці певної кількості фахівців з вищою юридичною освітою, які потім будуть зобов'язані відпрацювати у лавах поліції три роки, вона може це зробити шляхом включення своєї квоти до державного замовлення на підготовку у певному ВНЗ, обраним за критеріями найкращої навчально-методичної бази та викладацького складу, або укласти з певним ВНЗ контракт про навчання певної кількості студентів (такий механізм, до речі, передбачено у *ч. 2 ст. 74 Закону «Про Національну поліцію»*). Для реалізації згаданих заходів необхідна не лише чітка політична воля МВС, керівництва Нацполіції та здатність до запровадження не косметичних, а справжніх реформ, а й також і внесення відповідних змін до Закону України «Про Національну поліцію».

Так, на сьогодні у Законі міститься положення про те, що підготовку поліцейських здійснюють «вищі навчальні заклади із специфічними умовами навчання», порядок добору до яких визначає Міністр МВС» (*стаття 74 Закону*). Це нормативне положення по суті консервує наявну неефективну і застарілу систему відомчих «поліцейських» вузів МВС, сприяє корупції і надмірній витраті бюджетних коштів. До речі, зазначені «специфічні умови навчання» не розкрито Законом, отже в даному випадку є зрозумілим, що йдеться про те, що такі умови можуть забезпечити виключно відомчі вищі навчальні заклади МВС.

На практиці під «специфічними умовами навчання» розуміються всього на всього посилені вимоги фізичної підготовки студентів, дещо більшому акценті на вивченні дисциплін кримінального блоку (кримінальне право та процес, криміналістика та

кримінологія), проживання у гуртожитках казарменого типу, носіння спеціальної форми, стрійову підготовку та доступ до низки внутрішніх документів МВС та Нацполіції, які регламентують порядок проведення негласних слідчих дій. Чи виправдовують подібні «специфічні умови навчання» утримання цілої системи відомчих вищих навчальних закладів при МВС? Звісно ж, ні. Адже, скажімо, програму поглибленого вивчення кримінального права та інших дисциплін кримінального блоку може легко надати будь-який солідний ВНЗ, а ознайомитися з внутрішніми документами з режимом секретності і займатися розвитком фізичних даних студенти можуть паралельно з навчанням у «цивільному» вузі, відвідуючи певну кількість днів на тиждень найближчий заклад поліції з професійної підготовки.

Відповідно до *ст. 73 Закону «Про Національну поліцію»*, поліцейські, які вперше прийняті на службу в поліції з метою набуття спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, зобов'язані пройти первинну професійну підготовку за відповідними навчальними програмами (планами), затвердженими Міністерством внутрішніх справ. У цій же статті вказано, що професійна підготовка не потрібна для тих, хто здобуває вищу освіту на денній формі навчання за державним замовленням у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання.

У підсумку зазначимо, що без професійних та добросовісних кадрів Національна поліція ніколи не буде користуватися значною суспільною довірою, а реформа поліції залишиться гарними картинками на численних презентаціях керівників Нацполіції та МВС. У свою чергу, оновлений кадровий склад поліції може бути отриманий лише за допомогою суттєво модифікованої системи спеціальних вузькопрофільних закладів з професійної підготовки, у якій немає місця громіздким, бюрократичним відомчим вищим навчальним закладам МВС, які побудовані за зразком 1990-х років, та є яскравим прикладом неефективного використання бюджетних коштів.

Б. Малишев вказує на те, що ВНЗ МВС потрібно реформувати, але. “Головний експерт” зазначає, що “під час навчання студенти цих вишів часто використовуються поліцією для охорони громадського порядку на заходах з великою кількістю людей”. Але ж до охорони громадського порядку у рідких випадках залучаються курсанти ВНЗ МВС і то, тільки старших курсів.

Якщо не буде якісних вищих закладів для професійної освіти поліцейських. То ми отримаємо професійно безграмотних працівників поліції. Чи хотіли б Ви, наприклад, щоб слідчі, працівники кримінальної поліції, захищали ваші інтереси і не мали вищої освіти? Такими, звичайно, легше управляти, але поліція перетвориться на безграмотне відомство. Суспільству потрібні досвідчені, грамотні, розумні, ініціативні, сумлінні і порядні працівники поліції. А це, в основному, складові вищої освіти. Те що пропонує “головний експерт” – найманих закордонних тренерів, які будуть готувати поліцейських, то це, можливо, дійсно вихід із ситуації.

СПИСОК БІБЛОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. *Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/odesa/uk/publish/article/187480>.*
2. *Концепція реформи органів внутрішніх справ: мета і засоби // Моменти. Додаток до газети МВС України «Іменем Закону». – 2014. - № 10. – С. 5.*

3. Прилуцька О. А. Діяльність Міністерства внутрішніх справ України з управління освітнім процесом у підвідомчих вишах: правовий аспект [Електронний ресурс] / Актуальні проблеми державного управління. – 2012. – № 2. – С. 271. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdy_2012_2_39.pdf.
4. Наказ від 25 листопада 2016 року № 1252 «Про затвердження Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України». Режим доступу http://www.cct.com.ua/2016/25.11.2016_1252.htm
5. Б. Малишева «Чому реформа поліцейської освіти необхідна» від 2016 року. Режим доступу: http://policeexperts.info/2016/09/22/police_education_1/

Надійшла до редколегії 29.03.2017

ТИМОЩУК О. С. ПРОБЛЕМА НЕОБХОДИМОСТІ РЕФОРМИРОВАНИЯ ПОЛИЦЕЙСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ЕЕ НЕОБХОДИМОСТЬ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

Исследуется вопрос проблемы реформирования полицейского образования в Украине и основных проблем обновления общественных требований к полиции. Определяются пути осуществления реформы профессионального образования работника полиции и место ведомственных учебных заведений МВД в новых условиях.

Ключевые слова: профессиональное образование, реформирование, подготовка сотрудника полиции.

TIMOSHCHUK O. S. THE PROBLEM OF THE NEED TO REFORM POLICE TRAINING AND ITS NECESSITY IN THE MODERN WORLD

Examines the problem of reforming the police education in Ukraine and the main problems of the renewal of the public requirements of the police. Defines the implementation of the reform of professional education of the police officer and the place of the education institutions of the Ministry of internal Affairs in the new environment.

Keywords: professional education, reform, training of police officer.

УДК 351.74(477)

В. В. ЧОРНОБРОВЕНКО,

старший інспектор тренінгового центру ГУНП в Донецькій області

АЛГОРИТМИ ДІЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ У НАВЧАННІ ТА ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Статтю присвячено необхідності розробки алгоритмів дій поліцейських в типових та екстремальних ситуаціях, закріпленню їх на законодавчому рівні, впровадження в процес навчання та практичну діяльність з метою підвищення ефективності роботи поліції та законності при виконанні покладених на неї завдань.

Ключові слова: алгоритми дій, законодавче закріплення, впровадження в процес навчання, алгоритми в практичній діяльності.

В умовах реформування системи МВС України, головним завданням при підготовці поліцейських є навчання їх ефективним, своєчасним та правомірним діям у